

Презентация

Тақырыбы: Су қоймасындағы тіршілік үшін темірдің рөлі

Жоспар:

I КІРІСПЕ

II НЕГІЗГІ БӨЛІМ

1. ГЕТЕРОГЕНДІ ЖҮЙЕЛЕР

2. ЕРІГІШТІК КӨБЕЙТІНДІСІ

III ҚОРЫТЫНДЫ

IV ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

Мақсаты: Судың табиғаттағы және адам өміріндегі маңызы туралы түсінік беру.
Үнемшілдікке тәрбиелеу. Қоршаған ортаны қорғауға ауаны, суды ластамауға шақыру.

Судың маңызы

Су тіршілік – көзі. Барлық тірі ағзалардың 75 пайызы судан тұратыны бәріңізге мәлім. Таза сусыз адам өмір сүре алмайды. Су үнемі теңіз, ауа мен құрылық арасындағы айналымды жүзеге асырады.

Су – зат алмасу мен ағзалар дамуына қатысатын негізгі орта. Адамзат өмірі мен мәдениеттің дамуы көне замандардан бері сумен тығыз байланысты. Ол қазір өнеркәсіпте, энергетикада, ауыл шаруашылығы мен балық шаруашылығында, медицинада және т.б. толып жатқан салаларда кеңінен механика және басқа да ғылыми салаларының зерттеу объектісі.

Тіршілік көзі

Өлі және тірі табиғат арасындағы
зат алмасу процесінде маңызды рөл
атқарады

Су

Табиғатта ең
көп таралған
зат

Су әмбебап
еріткіш

Ауыл шаруашылығында қолданылатын минералды тыңайтқыштардың артық мөлшері топырақтан шайылып, өзен, көлдерге, теңізге түсуде. Бұл судағы оттекті азайтады. Сонымен бірге бұл балық өндірісіне қатты әсерін тигізіп, балық аулау азайып кеткенін айтылып жүр. Біз осы жағдайларды саралай келе, адам күніне қанша литр су жұмсайды және оны үнемдеу, таза ұстауға бола ма деген мәселені айтқым келіп тұр. Мысалы, тісті екі мезгіл тазалау кезінде 4 литрден 8 литр су кетеді екен, тамақ әзірлеуге 3 мезгілде бас - аяғы 10 литр су кетеді екен. Суға түссең орта есеппен 10 - 15 литр су жұмсайсың. Сонда күніне 33 л – 38 л - дей кетеді екен. Бұл бір балаға кететін бір күндік су мөлшері. Осыны жылға шақсаң қанша болады? 13870 литр су жұмсайсың?

Соңғы он жылдықтарда тұщы судың тапшылығы мәселесі әлемдік деңгейде көтеріліп, қамтамасыз ету факторларын атап көрсету арқылы, оларды шешудің түрлі жолдары ұсынылуда.

Республикамызда тау - кен өндірістері мен шикі зат өндеу саласының дамуына байланысты қоршаған табиғи ортаға зиянды салмақ өте түсуде, оның ішінде жер асты суларының сапасына нақтылы қауіп төне бастады. Ақтөбе - Алға, Павлодар - Екібастұз, Қарағанды - Теміртау, Жамбыл - Қаратау, Өскемен - Лениногор - Зыряновск сияқты үлкен аймақтық - өндірістік кешендердің маңына табиғатқа зиянды ошақтар орын тепті. Республикамызда 710 - ға жуық қатерлі ошақтар барлығы анықталса, олардың басым көпшілігі Қарағанды және Шығыс Қазақстан облыстарында орналасқан. 70 елді мекендердің су мұқтаждығына пайдаланылатын 113 жер асты су көзінің, 41 су қабылдағышының тазалығына қауіп төнгендігі байқалуда.

Қазақстан жер аумағы жағынан үлкен мемлекет, бірақ сол жердің көпшілігі құрғақ шөлейт жерлер. Дегенмен, оның бір ерекшелігі жер асты суларына бай. Республика аймағында түрлі мақсаттарға сай ашылып, зерттелінген 633 жер асты су қоры бар, олардың пайдалану қуаты тәулігіне 43384 мың текше метр. Бұл Ертістің Обь өзеніне құяр сағасындағы су көлемімен пара – пар.

Суды қорғау - адамзаттың жер бетіндегі табиғи су қорларының жай-күйін жақсарту, қалпына келтіру және оларды сақтауға бағытталған. Негізгі міндеттер — барлық судың табиғат жүйелерінің экологиялық тұрақтылығын сақтау, судың физикалық, химиялық, биологиялық қасиеттерін тексеріп отыру, олардың табиғи толығуына, тазаруына жағдай жасау, суды ластанудан, былғанудан және сарқылудан қорғау шараларын жасауымыз керек. Су бассейнін ластамаудың негізгі жолы - тазартылмаған ағын суларды өзен-көлдерге жібермеу керек.

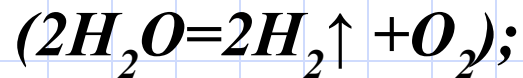
Қазіргі кезде су қоры көптеген бағыттарда жылдан-жылға мол мөлшерде пайдаланылуда. Ғалымдардың анықтауынша, дүние жүзінде тек өткен ХХ ғасырда халық саны 4 есе өссе, пайдаланылған су мөлшері 15 есе артып, 400 текше шақырымнан 6000 текше шақырымға жеткен. Осыған орай көптеген елдерде тұщы су тапшылығы үлкен проблемаға айналуда.

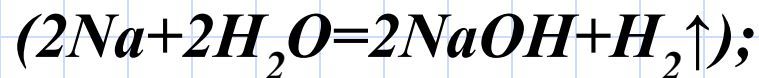
ЮНЕСКО-ның кейінгі кездегі болжамы бойынша, 2030 жылға дейін әлем халықтарының жартысына жуығы тұщы су тапшылығына ұшырайтын болады. Қазірдің өзінде 900 миллион адам ауыз суға зәру болып отыр.

Су өте тұрақты қосылыс болғандықтан, сутегінің бөлінуі белгілі жағдайда жүзеге асатынын қорытындылайды:

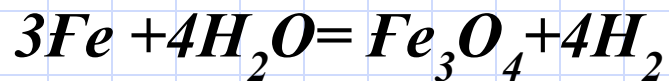
1) электр әсерінен

2) Актив металдармен әрекеттескенде

3) активтігі нашар металдармен қыздырғанда

*Назарларыңызға
рахмет!!!*

Кәріс